

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Pia Lindahl, miljöstrateg
0221-252 29
pia.lindahl@koping.se

Kommunstyrelsen

Besked enligt miljöbalken 16 kap 4 § huruvida Köpings kommun tillstyrker eller avstyrker uppförande av vindkraftverk vid Tretjärnsberget

Sammanfattning

Företaget OX2 AB har undersökt möjligheterna att etablera vindkraftpark i området Tretjärnsberget i Köpings kommun. Kommunen har tagit del av OX2 samrådsförslag och bedömt att projektet bör avstyrkas.

Ärendets beredning

Köpings kommun har hanterat ärendet enligt följande:

OX2 AB hörde av sig till kommunen för dialog under 2020.

Företaget bjöd in till ett till myndighetssamråd med länsstyrelsen och berörda kommuner den 30 juni 2021. Från Köpings kommun deltog miljöenheten vid samhällsbyggnadsförvaltningen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har sedan handlagt ärendet i nära dialog med kommunstyrelsen.

Representanter från kommunstyrelsens arbetsutskott och samhällsbyggnadsförvaltningens har besökt såväl platsen för den tänkta vindkraftparken i Tretjärnsberget samt vindkraftsparken vid Målarberget mellan Norberg och Avesta för att skaffa sig bättre förståelse för frågan.

Bakgrund

OX2 AB meddelade under 2020 Köpings kommun att de undersökt förutsättningarna för uppbyggnad av en vindkraftspark vid Tretjärnsberget i Köpings kommun.

Vindkraftsparken planerades att omfatta upp till 25 vindkraftverk med en höjd om maximalt 300 meter och vara belägen vid Tretjärnsberget i nordvästra delen av Köpings kommun. Den planerade vindkraftsparken bedöms kunna ge en årlig produktion på ca 850 GWh.

Under 2021 har OX2 fortsatt undersöka förutsättningar för vindkraftverk i området, genomfört digitala informationsmöten med allmänheten (juni 2021), haft inledande samrådsmöten med Köpings kommun samt Länsstyrelsen i Västmanlands län samt genomfört formella samråd med allmänheten (december 2021).

Då OX2 AB i januari 2022 uppfattat att majoriteten av politikerna i Köpings kommun avser att i säga nej till en vindpark i området kring Tretjärnsberget, valde OX2 AB att avbryta samråds-processen och avsluta vidare utveckling av projektet. (OX2 AB, 2022).

För att kommunens inställning i frågan ska vara dokumenterad väljer kommunen att göra denna skrivelse även om företaget avbrutit projektet.

Konsekvenser

Kommunen ska bedöma om vindkraft är lämplig markanvändning i Tretjärnsberget. Vindkraft medför, som så mycket annat, såväl för- som nackdelar:

Vindkraft - en del av svensk elproduktion

- Sveriges riksdag har antagit ett mål om att 100 % av den svenska elproduktionen ska vara förnybar 2040 och att vindkraftens utbyggnad är central i denna utveckling. (Sveriges riksdag, 2022)

I Sverige bidrog vindkraften med 20 TWh eller 12% av den totala energiproduktionen 2019. Enligt den nationella strategin för hållbar vindkraftsutveckling förväntas vindkraften byggas ut till att generera 60 TWh varav vindkraftverk motsvarande 2 TWh bör kunna rymmas i Västmanlands län.

Hälsa och ohälsa

- Buller – vindkraftverk orsakar buller och ändrar ljudbilden i miljön. Detta blir särskilt tydligt i för övrigt tysta miljöer.
- Roterande skugga - vindkraftverk ger upphov till en roterande skugga som rör sig snabbt och kan uppfattas som störande. (Energimyndigheten, 2022)

Landskap

- Landskapsbilden påverkas då vindkraftverk på 300 meter sträcker sig högt ovanför skogen (som normalt blir 35–40 meter hög).

Miljöpåverkande utsläpp

- Vindkraften har låg klimatpåverkan jämfört med andra energikällor. (IPCC. Schlömer S., 2014)
- De största källorna till miljöpåverkan från vindkraftverk orsakas av byggande, reinvesteringar och rivning av infrastrukturen för vindkraftverken. (Vattenfall, 2020)

- Utsläpp av växthusgaser från ett vindkraftsverks livscyklar kommer mestadels från framställning av material så som stål, betong och kompositmaterial. Utsläpp vid turbinleverantörernas fabriker samt transporter bidrar och avfallshantering bidrar också till klimatpåverkande utsläpp. (Vattenfall, 2020)

Djurlivet

- Vindkraftverken påverkar såväl däggdjur som fåglar genom att tillfartsvägar genom tidigare orörd skog skapas och större rovfåglar samt fladdermöss riskerar att skadas av vindkraftsverkens rotorblad.

Ekonomi och verksamhet

- Vindkraftsetablering skapar arbetstillfällen (Energimyndigheten, 2022)

Turism och friluftsliv

- Vindkraftsetableringars påverkan på turism och rekreation är inte entydigt beskriven i litteraturen. Besökare som söker efter ”orörd” natur störs mer av vindkraftverk än personer som exempelvis besöker ett musik- eller idrottsevenemang. I skogsområden, med en generellt svag kommersiell turism, bedömer företrädare för näringen att de positiva kortsiktiga ekonomiska effekterna av storskaliga vindparksprojekt är en nödvändig (om än inte tillräcklig) förutsättning för att turismnäringen och bygden ska överleva på längre sikt. (Henningsson Marianne mfl, 2012)

Lagstöd

Stora vindkraftverk räknas som miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken (1998:808) 9 kap., 1§. För miljöfarlig verksamhet krävs tillstånd enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) 21 kap 14§§.

Enligt Miljöbalken (1998:808) 16 kap 4§ får tillstånd till en anläggning för vindkraft endast ges om den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det.

Den kommunala tillstyrkan ska, enligt (Statens energimyndighet, 2015) baseras på om anläggning av vindkraftspark är lämplig markanvändning sett ur ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv.

Bedömning om lämplig markanvändning ska, enligt Miljöbalken (1998:808) 3 kap samt Plan- och bygglagen (2010:900) 2 kap, baseras på att mark- och vattenområden ska användas till det den är mest lämpad för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företrädare ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning.

Miljöbalken (1998:808) 3 kap 2§ anger även att stora opåverkade mark- och vattenområden, som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön, så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär.

Bedömning av projekt Tretjärnsberget

En hållbar utbyggnad av vindkraften kräver balans mellan olika intressen, där behovet av vindkraft och markägarens vilja att bygga vindkraft vägs mot andra intressen.

Sådana andra intressen är annan möjlig markanvändning, graden av påverkan på närboende, påverkan på friluftsliv, biologisk mångfald, naturvärden och landskapsbild.

Kommunen är generellt positivt inställd till förnybara energikällor så som till exempel vindkraft och solenergi enligt kommunens översiktsplan (bilaga 2, sidan 49).

Vid utredning av lokalisering av vindkraft tar kommunen bland annat hänsyn till stora sammanhängande ostörda områden och att man vid uppförande av vindkraftverk bör eftersträva samlokalisering med redan gjorda intrång i miljön i enlighet med Naturvårdsverkets underlag till nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad (Energimyndigheten).

Tretjärnsberget utgör kärnan av ett stort skogsområde med få närboende och med närhet till våtmarksområdena Kaxmossen, Dundermossen och Havregärdet. Dessa våtmarksområden som är av riksintresse för naturvärden bör, i enlighet med miljöbalken, skyddas mot påtaglig skada. Stora arealen runt området ägs av Sveaskog och skogen brukas rationellt. Trots det rationella skogsbruket är djurlivet rikt med bland annat förekomst av olika ugglearter, örn och lom samt möjlighet till möten med varg, björn och lo. Tystnaden är påtaglig och utgör en av områdets största kvalitéer. Detta lockar besökare från Mälardalen och mer långväga ifrån för vildmarksupplevelser, jakt och fiske.

Kommunen bedömer att uppförandet av en vindpark vid Tretjärnsberget inte går att förena med bibehållandet av områdets ostördhet och tysta kvalitéer. Avvägning har gjorts mellan intressena klimatvänlig elproduktion, hälsa, landskapsbild, djurliv, ekonomi, turism och friluftsliv. I avvägningen mellan dessa delvis motstående intressen anser kommunen att intresset av att bevara ett tyst och ostört område för rekreation och störmingskänsligt djurliv väger tyngre och är den mest lämpliga användning av mark och vatten i detta område.

Bilagor

Bilaga 1: OX2ABs samrådsförslag, 2021-05-31

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen att besluta

att avstyrka OX2 AB:s förslag gällande uppförande av vindkraftverk i Tretjärnsberget. eller som alternativ beslutsformulering

att ärendet kring utbyggnad av vindkraftverk vid Tretjärnsberget är avslutat

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Anita Iversen
Planchef

Pia Lindahl
Miljöstrateg

Referenser

- Energimyndigheten. (den 08 03 2022). *Förnybar energi - vindkraft*. Hämtat från Energimyndigheten:
<https://www.energimyndigheten.se/fornybart/vindkraft/vindlov/planering-och-tillstand/gardsverk/inledande-skede/halsa-och-sakerhet/skuggor-reflexer-och-ljus/>
- Energimyndigheten. (den 10 03 2022). *Vindkraft och arbetstillfällen*. Hämtat från Energimyndigheten:
<https://www.energimyndigheten.se/fornybart/vindkraft/kunskap-och-forskning/planera-for-vindkraft/vindkraft-och-arbetsstillfallen/>
- Energimyndigheten. (u.d.). *Underlag till Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad Tematiskt underlag Naturvärden*. Energimyndigheten. Hämtat från
<http://www.energimyndigheten.se/globalassets/fornybart/strategi-for-hallbar-vindkraftsutbyggnad/vagledning-om-naturvarden.pdf>
- Heningsson Marianne mfl. (2012). *Vindkraftens påverkan på människors intressen, en syntesrapport Rapport 6497*. Stockholm: Naturvårdsverket.
- IPCC. Schlömer S., T. B. (2014). *Annex III: Technology-specific cost and performance parameters. In: Climate Change 2014: Mitigation of Climate*. IPCC. Hämtat från
https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ipcc_wg3_ar5_annex-iii.pdf
- OX2 AB. (den 08 mars 2022). *OX2 projekt tretjärnsberget*. Hämtat från OX2:
<https://www.ox2.com/sv/projects/tretjarnsberget/>
- Statens energimyndighet. (2015). *Vägledning om kommunal tillstyrkan vid tillståndsprövning av vindkraftverk*. Statens energimyndighet.
- Sveriges riksdag. (den 07 03 2022). *Sveriges riksdag*. Hämtat från Dokument och lagar: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svar-pa-skriftlig-fraga/kommunalt-veto-och-vindkraftverk_H912658
- Vattenfall. (2020). *Miljödeklaration EPD Vattenfalls vindkraft*. Stockholm: Vattenfall AB. Hämtat från
<https://www.vattenfall.se/4a9ccf/globalassets/foretag/miljo/miljovarudeklaration-epd-vindkraft2.pdf>